

Naturen på vej ind i haverne

De vilde stauder skal ind i haverne, siger en ny trend. I Lyng-Virum Staudegartneri har de længe været en del af sortimentet.

I Lyng-Virum staudegartneri, der ligger i Lyng i Nordsjælland, har man længe arbejdet med vilde stauder. Gartneriet blev grundlagt i Virum men flyttede for 23 år siden til Lyng.

- Vil man satse på den naturlige have, handler det kort og godt om valg af de rette planter, mener Grethe Petersen, der er en varm fortaler for vilde stauder.

- I naturhaven kan vi lade os inspirere af de vilde planter, og blande dem med enkle og elegante haveplanter.

Grethe Petersens forældre, der startede staudegartneriet, arbejder begge hver dag i gartneriet.

- Deres erfaring og tilstedeværelse, er uundværlig for hele stedet, fremhæver Grethe Petersen.

Gartneriet er på ca. 4 tdr. land. Stauderne produceres i potter og på bede mellem høje, klippede læhegn af serbisk gran, lærk, bøg, eg, thuja og fyr.

De vilde stauder har en høj prioritet i sortimentet. En del af dem er af dansk oprindelse, men der findes også udenlandske iblandt.

Gennem en årrække har Grete Petersen samlet erfaringer om de vilde stauder blandt andet på basis af egne forsøg. Hun har også oversat og bearbejdet en engelsk bog, "Den naturlige have", der udkom på dansk i 1997.

Det rette valg

- Vil man lave en have med naturpræg er det vigtigt at vælge planter, der i naturen vokser i et plantesamfund der

I et af demonstrationsbedene ses blodrød storkenæb (selvsående), blå akeleje (selvsående), gul valmue og italiensk ingefær, der er giftig.

ligner det, man ønsker i sin egen have.

Det er derfor nødvendigt at være fortrolig med sin egen have, før man går i gang.

Ved valg af planter med ens vækstkraft, og som indbyrdes trives, er det muligt at undgå tomme pletter i bedet, så ukrudt ikke får mulighed for at brede sig. Den naturlige have, vil på lang sigt kun stille små krav til vedligeholdelse.

I naturhaven kan vi lade os inspirere af de vilde planter, og blande dem med de almindelige, enkle og elegante haveplanter.

Grundlaget

Lyng-Virum Staudegartneri satser på salg af stauder til samlere og folk, der ikke ønsker at bruge så megen tid, på vedligeholdelse af haven.

Målgruppen er også kommuner og lignende, der i dag arbejder med natur i parker og anlæg.

- Her i gartneriet forsøger vi at have en alsidig produktion, fortæller Grethe Petersen.

For tiden producerer gartneriet ca. 2.000 forskellige stauder. Her iblandt er 80 - 100 danske arter men også mange udenlandske, vilde arter.

- Vi finder nye planter og frø, når vi er ude at rejse og bytter planter med andre staudeskolere i Europa.

Opformering af planter

Staudegartneriet har anvendt vegetativ formering i form af deling eller stiklinger af særligt gode planter.

- Metoden har imidlertid ikke fungeret særlig godt. Jo mere man kloner, desto mere følsomme og usunde bliver planterne, og ofte bliver de sterile, fortæller Grethe Petersen.

- Derfor sår vi mange af vore stauder. Det giver flere muligheder for variation og dermed også større sandsynlighed for et spændende resultat, som kan udnyttes i arbejdet med at frembringe nye sorter. Efterhånden, som de fleste sprøjtemidler er fjernet, er det vigtigt at planterne er robuste og sunde, så de selv kan forsvare sig imod den del sygdomme.

Naturvenlig produktion

- I gartnerierhvervet er det vigtigt, at man ved, hvad det er, man har med at gøre.

Det er vigtigt at tænke i helheder. Det forsøger vi at

gøre her. Vi arbejder med naturen og ikke imod den.

- Siden vi har droppet pesticiderne, har vi blandt andet fået flere naturligt forekommende svampe i jorden. De jordboende svampe, mykorrhiza, har en positiv effekt på planterne. De gør planterne stærkere. Vi har også fået færre bladlus hvilket blandt andet skyldes et stigende antal svirrefluelarver, som nu spiser bladlusene.

At man i gartneriet har opnået en naturlig balance imellem svampe og planter kan man se flere steder. På de smalle stier mellem bedene ses således orkideer, som åbenbart har fundet sig godt til rette her.

- Som erstatning for sprøjtemidlerne, anvender vi miljøvenlige metoder til ukrudts- og sygdomsbekæmpelse, fortæller Grethe Petersen.

- Når et bed er afviklet, bliver ukrudtet fjernet. Herefter sår vi Tagetes for at rense jorden for nematoder, der fremkalder fortykkede rødder. Planterne får lov at stå til året efter, hvor de fræses ned i jorden, og bedet er klar til brug.

Organisk gødning

Som kvælstof-gødning til stauderne anvendes hornspåner. Det er hornafklip fra heste, køer og får. Fordelen ved denne gødning er, at den nedbrydes langsomt, og derfor vil være tilgængelig i små mængder efterhånden som stauderne har brug for den. Gødningen anvendes både til de frit udplantede stauder og til pottejorden.

Udover organisk gødning anvendes nitrophoska.

Komposten ligger i skygge af høje træer.

Alt planteaffald ender på komposten og formulerer i eftersommeren og vinterens løb. Den totale omsætning varer omkring halvandet år.

I marts måned bliver den omsatte kompost dampet, så man slipper for ukrudtsfrø og uønskede svampe.

Som i gamle dage

- I dag anvender vi flere af de samme metoder, som man brugte i slutningen af 40'erne. Og vi satser på at fortsætte med en miljøvenlig produktion. Dette forudsætter naturligvis, at vi kan finde et engageret personale, der

Litteratur

Landsforeningen Praktisk Økologi har i foråret udsendt et hefte om "Stauder i natur og have" der må betragtes som en appetitvækker for haveejere. Forfatterne er Sten Porse og Jens Thejsen, der begge er lærere på Beder Gartneriskole. Heftet er på 36 sider og koster kr. 58,-. Se omtalen i nr. 5/99 side 25.

"Den naturlige stauderhave" er oversat fra engelsk af Grethe B. Petersen. Bogen er på 159 sider, pris 298,- kr. Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busk. 1997.

brænder for sagen. De vil blandt andet komme til at udføre en del manuelt arbejde, for eksempel renholdelse af bedene.

For at klare denne arbejdsbyrde er vi fire helårsansatte i højsæsonen 8-12, heraf flere studerende.

Medregnet Grethe Petersens forældre spænder arbejdsstyrken over aldersgrupper mellem 21 og 81 år.

Rödorange høgeurt i demonstrationsbed. Også det er en selvsående vildstaude.